

มาตรการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานตามประกาศ

และนโยบายของรัฐบาล

Measures to Promote Support the Wearing of Thai Cloth in the Organization According to Official Announcements and Policies

ฉัตรวรินทร์ ภู่วัชร์พิบูล¹

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย

อีเมลติดต่อ: chatwarine@outlook.com

Chatwarine Phoowatpibool²

Faculty of Law, Ubon Ratchathani Rajabhat University

2 NaiMueang, Mueang, Ubon Ratchathani 34000, Thailand

Email: chatwarine@outlook.com

Received: July 9, 2023 Revised: October 12, 2023 Accepted: October 16, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการผลิตผ้าไทย นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการสวมใส่ผ้าไทย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการสวมใส่ผ้าไทย และนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานตามประกาศและนโยบายของรัฐบาลในภายต่อไป

จากการศึกษาพบว่า การแต่งกายเป็นเรื่องของวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ของการแต่งกายและผ้าที่งดงามจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความเจริญของสังคม โดยประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงาน โดยดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยคำนึงถึงมาตรฐาน การดูแลรักษา ราคาที่เหมาะสม และรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของผ้าไทย เพื่อให้ผ้าไทยสามารถจำหน่ายและแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน และรณรงค์ในสถาบันการศึกษาให้เป็นลักษณะการแต่งกายปกติประจำวัน

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

โดยกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากที่สุด คือ นักเรียน และนักศึกษา จึงเห็นว่ากระทรวงวัฒนธรรมควรประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการให้มีการรณรงค์แต่งกายผ้าไทย โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความสำนึกรักผ้าไทย และรักความเป็นไทยภูมิใจในท้องถิ่นของตนโดยใช้ผ้าไทยในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้เป็นการกระทำซ้ำของผู้ปกครอง ตลอดจนอาจจะพิจารณา กำหนดให้เป็นเครื่องแต่งกายของนักเรียนให้เป็นลักษณะของการใช้ผ้าไทยที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและท้องถิ่น

คำสำคัญ: มาตรการ; ส่งเสริมสนับสนุน; ผ้าไทย; นโยบาย

Abstract

This article aims to study the evolution of Thai fabric production. Government policy to promote and support the promotion of wearing Thai cloth as well as problems and obstacles in wearing Thai cloth and leads to recommendations for promoting and supporting the wearing of Thai cloth in the organization according to government announcements and policies in the future.

The study found that Dressing is a matter of way of life and culture that reflects feelings and wisdom. The uniqueness of dress and beautiful fabrics show the development and prosperity of society. Thailand has given importance to promoting and supporting the wearing of Thai cloth in agencies. By continuing to drive such measures to produce concrete results. And consistent with the current situation Taking into account standards of care and reasonable prices. And maintain the identity of Thai fabrics So that Thai fabrics can be sold and compete in the market sustainably. And campaigns in educational institutions to make it a normal daily dress code. The target group with the largest number is students and students. Therefore, it is seen that the Ministry of Culture should cooperate with the Ministry of Education to have a campaign to wear Thai cloth. Especially in the educational institutions of the Office of the Basic Education Commission. To encourage students to have a love for Thai fabrics. And love being Thai, proud of their locality by using local Thai fabrics so as not to be a burden on parents' expenses In addition, it may be considered to specify that the clothing of students is in the style of using Thai fabrics that are appropriate to the way of life and the local area.

Keywords: Measures; Promote and Support; Thai Cloth; Policies

1. บทนำ

การแต่งกายเป็นเรื่องของวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ของการแต่งกายและผ้าที่งดงามจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความเจริญของสังคมนั้น ๆ ได้ลวดลาย สี และรูปแบบของการตัดเย็บจะสื่อถึงความสุนทรีย์ของกลุ่มชนและหมายถึงคุณภาพทางสังคมของบุคคลด้วย

ดังนั้นเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายจึงไม่ใช่เพียงเครื่องปกปิดร่างกายจากความร้อนหนาวของอากาศหรือจากฝุ่นละอองและอันตรายต่าง ๆ แต่จะเป็นรากฐานส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คนในสังคมและถ่ายทอดจินตนาการและความเป็นมาของสังคม เครื่องแต่งกายจึงมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชน สภาพสังคมในยุค โลกาภิวัตน์ ในสมัยปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารทำได้อย่างรวดเร็วสะดวกสบายจึงเปรียบเสมือนช่วยย่อโลก ให้เล็กและแคบลง ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันได้ง่ายขึ้นจึงส่งผลให้การแต่งกายของกลุ่มต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปเป็นสากล ผ้าที่ทอด้วยมือและเย็บสำหรับเป็นเครื่องแต่งกายก็ได้มีการประยุกต์ให้เหมาะกับการเปลี่ยนแปลง³ ดังนี้แล้ว การแต่งกายจึงเป็นสิ่งสะท้อนถึงความรู้สึกและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ของการแต่งกายและผ้าที่งดงาม จะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความเจริญของสังคม

เมื่อปี พ.ศ. 2502 จนถึงต้นปี พ.ศ. 2503 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเยี่ยมประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงของไทยคือ ประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย และพม่า ในขณะที่สตรีไทยยังไม่มีเครื่องแต่งกายประจำชาติอย่างแน่นอน ในโอกาสที่จะต้องเสด็จเข้าสู่เขตสักการสถานต่าง ๆ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงพระบัญชาแบบไทยกรมข้อพระบาท และฉลองพระองค์ตามสมัยนิยม ทรงแพร่สะพายทับเหตุนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ทรงพระคำนึงถึงความจำเป็นของการมีเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีที่เป็นแบบพิธีแน่นอนเช่นเดียวกับฝ่ายบุรุษ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2503 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงมีกำหนดการจะต้องโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเยือนประเทศต่าง ๆ ในหลายทวีปเป็นระยะเวลาหลายปี จึงทรงพระราชดำริที่จะทรงฉลองพระองค์แบบไทย เพื่อให้ทั่วโลกรู้จักว่าประเทศไทยก็มีเครื่องแต่งกายประจำชาติเช่นเดียวกับชาติอื่นจึงมีพระราชเสาวนีย์ให้หม่อมหลวงมณีรัตน์บุณนาถ นางสนองพระโอษฐ์ผู้ใหญ่และคุณอุไร ลืออำรุง ช่างฉลองพระองค์ นำเครื่องแต่งกายของสตรีไทยและเจ้านายสตรีไทยในสมัยโบราณหลายสมัยมาปรับปรุงและออกแบบเป็นเครื่องแต่งกายแบบไทย สำหรับใช้ในงานพิธีและโอกาสต่าง ๆ มากมาย เครื่องแต่งกายเหล่านี้ได้รับการตั้งชื่อตามชื่อพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง และพระตำหนักหลายองค์ ได้แก่ ไทยจักรี ไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน ไทยดุสิต ไทยจักรพรรดิ ไทยจิตรลดา ไทยศิวาลัย และไทยเรณูนคร ประกอบด้วยชิ้นและเสื้อแขนสั้นและยาวแบบต่าง ๆ ที่มีความงดงาม ความประณีตแตกต่างกันไปตามโอกาสของงาน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้ตัดเย็บชุดไทยเหล่านี้ด้วยผ้าไหมไทย เพื่อเป็นการแนะนำเครื่องแต่งกายแบบไทยและผ้าไหมไทยให้ทั่วโลกรู้จักในทางเดียวกัน ซึ่งพระราชดำรินี้ก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ผ้าไหมไทยได้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และชุดไทยที่ทรงพระราชดำรินี้ซึ่งเดิมเรียกกันว่า “ชุดไทยพระราชนิยม”⁴ ต่อมาก็เป็นที่นิยมของสตรีไทยทั่วไปจนในที่สุดก็กลายเป็นเครื่องแต่งกายประจำชาติของสตรีไทย ซึ่งลักษณะการแต่งกายชุดไทยพระราชนิยม มี 8 ชุด ประกอบด้วย 1) ชุดไทยอมรินทร์, 2) ชุดไทยจิตรลดา, 3) ชุดไทย, 4) บรมพิมาน, 5) ชุดไทยจักรพรรดิ, 6) ชุดไทยจักรี, 7) ชุดไทยเรณูนคร, 8) ชุดไทยศิวาลัย และ 9) ชุดไทยดุสิต⁵

³ วัฒนะ จุฑะวิภาต, *ผ้าทอกับชีวิตคนไทย* (รายงานโครงการวิจัย) (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555), 55.

⁴ อุนกรรมาธิการด้านศิลปะและวัฒนธรรม, *การรณรงค์แต่งกายผ้าไทยและส่งเสริมชุดไทยเป็นอัตลักษณ์ประจำชาติ* (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์, 2558), 5.

⁵ อุทยานหลวงราชพฤกษ์, “จากผ้าไทย สู่ชุดไทยพระราชนิยม,” แก้วใจครั้งล่าสุด 2565, สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2566, <https://www.royalparkrajapruek.org/Knowledge/view/317/>

2. วิวัฒนาการการผลิตผ้าไทย

วิวัฒนาการของการทอผ้าในประเทศไทย แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดสามารถนำมาใช้อธิบายเรื่องจุดกำเนิดของการทอผ้าในประเทศไทยก็ตาม แต่จากกล่าวได้ว่า การทอผ้าเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่งที่มนุษย์ในสมัยโบราณที่อาศัยอยู่ในดินแดนนี้รู้จักทำขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นภาพเขียนสีบนผนังถ้ำ เช่น ที่เขาปลาร้า จังหวัดอุทัยธานี อายุประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว มีรูปมนุษย์โบราณกับสัตว์เลี้ยง เช่น ควายและสุนัข แสดงว่า มนุษย์ยุคนี้รู้จักเลี้ยงสัตว์แล้ว ลักษณะการแต่งกายของมนุษย์ยุคนั้น ดูคล้ายกับจะเปลือยท่อนบน ส่วนท่อนล่างสันนิษฐานว่า จะใช้หนังสัตว์ หรือผ้าหยาบๆ ร้อยเชือกผูกไว้รอบๆ สะโพก บนศีรษะประดับด้วยขนนก หรือจากภาชนะเครื่องปั้นดินเผาโบราณที่พบบริเวณถ้ำผี จังหวัดแม่ฮ่องสอน อายุประมาณ 7,000-8,000 ปีมาแล้ว พบว่า มีการตกแต่งด้วยรอยเชือก และรอยตาข่ายทาบ ทำให้เราสันนิษฐานว่า มนุษย์น่าจะรู้จักทำเชือกและตาข่ายก่อน โดยนำพืชที่มีใยมาปั่นให้เป็นเชือก แล้วนำเชือกมาผูก หรือถักเป็นตาข่ายจากการถักก็พัฒนาขึ้นมา เป็นการทอ ด้วยเทคนิคง่าย ๆ แบบการจักสาน คือ นำเชือกมาผูกกับไม้หรือยึดไว้ให้ด้ายเส้นยืน แล้วนำเชือกอีกเส้นหนึ่งมาพุ่งขัดกับด้ายเส้นยืน เกิดเป็นผืนผ้าหยาบ ๆ ขึ้น เหมือนการขัดกระดาษหรือการจักสาน เกิดเป็นผ้ากระสอบแบบหยาบ ๆ และหลักฐานที่สำคัญทางโบราณคดีที่บริเวณบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เช่น พบกำไล สำริด ซึ่งมีสนิม และมีเศษผ้าติดอยู่กับคราบสนิมนั้น นักวิทยาศาสตร์อธิบายว่า สนิมเป็นตัวกัดกร่อนโลหะ ซึ่งเป็นอินทรีย์วัตถุ แต่กลับเป็นตัวอนุรักษ์ผ้า ซึ่งเป็นอินทรีย์วัตถุไว้ไม่ให้เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ที่แหล่งบ้านเชียงนี้ เรายังพบแวดินเผา ซึ่งเป็นอุปกรณ์การปั่นด้ายแบบง่ายๆ และพบลูกกลิ้งแกะลายสำหรับใช้ทำลวดลายบนผ้าเป็นจำนวนมาก จึงทำให้พอจะสันนิษฐานได้ว่า มนุษย์อาศัยอยู่ในบริเวณบ้านเชียงเมื่อ 2,000-4,000 ปีมาแล้ว รู้จักการปั่นด้าย ทอผ้า ย้อมสี และพิมพ์ลวดลายลงบนผ้าอีกด้วย⁶

2.1 วัตถุดิบสำหรับการทอผ้า

วัตถุดิบสำหรับการทอผ้านั้น คงจะมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ แต่เราก็พอจะสันนิษฐานจากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในประเทศไทยได้ว่าในสมัยโบราณมนุษย์คงจะได้แสวงหาพืชในท้องถิ่นที่มีเส้นใยแข็งแรง เช่น ปอ ป่าน กล้วย กัญชา กล้วย สับปะรด มาปั่นเป็นเกลียวเชือกใช้ก่อน ต่อมาจึงนำเชือกมาถักทอเป็นตาข่าย และ เป็นผืนผ้าเป็นลำดับ เศษใยผ้าที่พบที่บ้านเชียงเชื่อว่าเป็นเศษใยกัญชาการใช้เส้นใยพืชเป็นวัตถุดิบในการทอผ้านี้ก็ยังมีผู้คนบางท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยใช้กันอยู่บ้างในปัจจุบัน เช่น ในภาคเหนือของไทย และในสาธารณรัฐประชาชนจีนเองก็มีการทำผ้าจากใยของป่านกัญชาซึ่งมีลักษณะเหมือนผ้าลินินอย่างหยาบๆ ในโอกินาวาประเทศญี่ปุ่น ก็มีการทอผ้าจากใยของต้นกล้วยในเกาะบอร์เนียวประเทศมาเลเซีย และในประเทศฟิลิปปินส์ก็ยังใช้เส้นใยสับปะรดทอผ้าใช้กันอยู่ ผ้าป่านใยสับปะรดของประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการพัฒนาเทคนิคการฟอกจนกลายเป็นผ้าป่านแก้วที่ทนทาน สวยงาม และราคาแพง ซึ่งนิยมใช้กันในสังคมชั้นสูงของประเทศฟิลิปปินส์จนถึงทุกวันนี้ โดยวัตถุดิบอื่น ๆ ที่นิยมนำมาใช้ทอผ้า ได้แก่ ไหม ผ้าฝ้าย และขนสัตว์นั้น นักวิชาการเชื่อกันว่ามีกำเนิดจากดินแดนอื่นนอกประเทศไทยไปไหมนั้นเชื่อว่ามีต้นกำเนิดมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วนำไปเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่น ประเทศอินเดีย รวมทั้งดินแดนต่าง ๆ ในทวีปเอเชีย และทวีปยุโรป

⁶ มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, “วิวัฒนาการของการทอผ้าในประเทศไทย,” แก๊ซครั้งล่าสุด 2563, สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2566, <https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=21&chap=3&page=t21-3-infodetail02.html>

ส่วนฝ่ายเชื่อกันว่าอาจมาจากแถบอาหรับและเผยแพร่เข้ามาใช้กันอย่างกว้างขวางในประเทศอินเดียก่อน จึงเข้ามาในแถบประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงภายหลัง จนกลายเป็นพืชพื้นเมืองในแถบนี้ไป สำหรับขนสัตว์ เป็นวัสดุที่เหมาะสมกับอากาศหนาวต่างเชื่อกันว่านำมาใช้ทำผ้าในแถบทวีปยุโรปตอนเหนือก่อน แล้วจึงแพร่หลาย ไปสู่ดินแดนอื่น ๆ วัตถุประสงค์ที่ใช้อย้อมสีผ้านั้นเชื่อกันว่า คนโบราณรู้จักนำพืชสมุนไพร และเปลือกไม้ที่มีอยู่มากมาย ในท้องถิ่นของเรามาใช้ย้อมผ้า และทุกวันนี้ก็ยังมีผู้ที่สืบทอดและค้นคว้าเกี่ยวกับการใช้สีธรรมชาติจากพืชมาย้อม ผ้ากันอยู่⁷ เช่น นาง แสงดา บัณสิทธิ์ ที่บ้านไร่ไผ่งาม อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ศิลปินแห่งชาติด้านการ ย้อมสีธรรมชาติ และทอผ้าแบบล้านนาเดิม ในจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ก็ยังมีการย้อมผ้าด้วยพืชพื้นบ้าน กันในหลาย ๆ อำเภอ เป็นต้น พืชพื้นบ้านเหล่านี้สามารถนำเอาดอก ใบ เปลือกไม้ และเมล็ด มาต้มเคี่ยวให้เกิด เป็นสีเข้มข้นแล้วนำน้ำสีมาย้อมผ้า เช่น ย้อมรากยอเป็นสีแดง ย้อมครามเป็นสีน้ำเงิน ย้อมมะเกลือเป็นสีดำ ย้อม ขมิ้นชัน หรือแก่นขนุนเป็นสีเหลือง ย้อมลูกสมอ หรือใบหูกวาง หรือเปลือกมะกรูดเป็นสีเขียว ย้อมลูกหว่า เป็น สีม่วง ย้อมเปลือกไม้โกงกางเป็นสีน้ำตาล เป็นต้น

2.2 อุปกรณ์ในการทอผ้า

อุปกรณ์ หรือเครื่องมือสำคัญในการทอก็คือ เครื่องทอ ซึ่งคนไทยพื้นบ้านในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคอีสาน เรียกกันว่า กี่ หรือ หูก ภาคใต้เรียกว่า เก กี่หรือหูก พัฒนาขึ้นมาจากหลักการเบื้องต้นที่ต้องการ ให้มีการขัดสายกันระหว่างด้ายเส้นยืน กับด้าย เส้นพุ่ง เป็นจำนวนมากเพียงพอที่จะให้เกิดเป็นผืนผ้าขึ้น ด้ายเส้น ยืนจะมีจำนวนกี่เส้นหรือมีความยาวเท่าใดก็ตามจะต้องมีการชิงให้ตึงและยึดอยู่กับที่ ในขณะที่ด้ายเส้นพุ่งจะต้อง พันร้อยอยู่กับเครื่องพุ่ง ซึ่งคนไทยเรียกว่า กระจวย สำหรับใช้พุ่งด้ายเข้าไปขัดกับด้ายเส้นยืนทุกเส้น และพุ่งกลับไป กลับมาจนเกิดเป็นเนื้อผ้าตามลวดลายและขนาดที่ต้องการ เครื่องมือทอผ้าที่ง่าย และมีลักษณะธรรมชาติที่สุด ในโลกเห็นจะได้แก่ การผูกด้ายเส้นยืนเข้ากับนิ้วมือข้างหนึ่ง และใช้นิ้วมืออีกข้างหนึ่ง พุ่งด้ายเข้าไปถักทอ โดยอาจใช้เข็มหรือกระดูกช่วย วิธีนี้ใช้กันอยู่ในหมู่ชาวอินเดียนแดง ในสหรัฐอเมริกา การทอแบบนี้เรียกเป็นภาษา อังกฤษว่า ฟิงเกอร์ วิฟวิง (Finger Weaving) หรือทอด้วยนิ้ว ผ้าที่ได้จะมีลักษณะแคบและยาว เช่น ผ้าคาดเอว แต่ก็สามารถนำมาเย็บต่อเป็นเสื้อผ้าได้ เป็นต้น หูกหรือกี่ที่ทำได้ง่าย และมีลักษณะเป็นธรรมชาติอีกประเภทหนึ่ง คือ กี่ผูกเอว พบในหมู่ชาวบ้าน หรือชาวเขาที่อยู่ห่างไกลในหลาย ๆ ประเทศ ทั้งในทวีปเอเชีย และแถบทวีป ละตินอเมริกา ภาษาอังกฤษเรียกว่า แบ็กสเตรปป์ลูม (Back-Strapped Loom) กี่หรือหูกประเภทนี้จะใช้ไม้ ท่อนสั้น ๆ ซึ่งด้ายเส้นยืนไว้สองด้าน ปลายด้านหนึ่งมักจะผูกยึดไว้กับต้นไม้หรือบางครั้งก็ให้ผู้ทอนั่งราบกับพื้น เหยียดขาตรงและใช้เท้าเหยียบปลายไม้ไว้ให้ตึง ปลายอีกด้านหนึ่งจะผูกติดไว้กับเอวของผู้ทอ เวลาทอผู้ทอ สามารถจะโน้มตัวไปข้างหน้าหรือข้างหลังแล้วเหยียบไม้ที่ปลายเท้า เพื่อดึงด้ายเส้นยืนให้ตึงหรือหย่อนได้ตาม ต้องการ ในปัจจุบันยังพบว่ามี ชาวบ้าน เช่น ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี และชาวบาหลิ ประเทศอินโดนีเซีย ชาวอับัน ใน บอร์เนียว ประเทศฟิลิปปินส์ ในปัจจุบันนี้ ชาวบ้านในประเทศไทยที่ทอผ้าใช้เอง หรือทอขายเป็น หัตถกรรมพื้นบ้านต่างนิยมใช้กี่ที่ปรับปรุงให้ทอผ้าได้ง่ายและสะดวกขึ้น กี่ที่ใช้กันอยู่จึงมีโครงไม้ที่แข็งแรง มีที่นั่ง

⁷ สุธิดา ราศี และคณะ, “ส่วนประสมการตลาดบริการของหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP ผ้าไหมไทย นวัตกรรม ภูมิศึกษา: บ้านตะเคียน อำเภอ สำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์,” *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น* 4, ฉ. 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563): 222.

ห้อยเท้า บางแห่งยังใช้ที่แบบพื้นบ้านโบราณที่มีโครงไม้ขนาดเล็ก เรียกว่า “พื้มเล็ก” และใช้ขนเม่น หรือนิวมือ ช่วยเก็บลาย ซึ่งเหมาะสำหรับทอผ้าที่ต้องการความละเอียด และทอเป็นผ้าหน้าแคบ เช่น ผ้าตีนจก หรือผ้าขิด ที่มีลวดลายวิจิตรผืนเล็ก บางแห่งก็นิยมใช้พื้มใหญ่ และบางแห่งเช่นในจังหวัดสุรินทร์จะนิยมผูกด้ายที่มีความยาวมากซึ่งขนาดของกึ่งนั้นอาจจะแตกต่างกันไปตามความต้องการ แต่โดยทั่วไปแล้วหูกหรือที่ชาวบ้านมักจะยาวประมาณ 12 ฟุต กว้างประมาณฟุตครึ่ง และสูงจากพื้นประมาณ 4 ฟุตครึ่ง เหมาะที่จะตั้งไว้ใต้ถุนบ้านและสามารถทอให้ผ้าได้หน้ากว้างพอสมควร แต่ก็ยังใช้มือพุ่งกระสวยและใช้ไม้คานสอดในการเก็บลายขิด หรือในการทอผ้ามัดหมี่ต้องขยับเส้นพุ่งให้ตรงลายทุกครั้ง บางแห่งก็อาจจะมีการทอเครื่องทอแรง เช่น มี “เขา” หรือไม้เก็บขิดแขวนไว้ ไม่ต้องมาสอดลายทุกครั้งเป็นการประหยัดเวลา กึ่งชนิดนี้เรียกว่า กึ่งมือ บางแห่งก็ใช้ กึ่งกระตุก ซึ่งสามารถใช้มือกระตุกกระสวยให้พุ่ง หรือบิน ไปมาได้อย่างรวดเร็วมากกว่า กึ่งมือเหมาะสำหรับการทอผ้าที่ไม่มีลวดลายมาก เช่น ผ้าขาวม้า ผ้านุ่ง “กึ่งกระตุก” นี้ ชาวจีนที่อาศัยอยู่แถบสาเหิงเป็นผู้นำเข้ามาใช้ทอผ้าขายในสมัยรัชกาลที่ 7 เพื่อทอผ้าให้ได้ปริมาณมากขึ้นสำหรับขายชาวเมือง อย่างไรก็ตาม กึ่งกระตุกก็ยังเป็นเครื่องทอผ้าที่ใช้มือคนอยู่นั่นเอง ต่อมาในพ.ศ. 2478 กระทรวงกลาโหมได้ตั้งโรงงานทอผ้าสำหรับใช้ในราชการทหารขึ้นเรียกว่า “โรงงานฝ้ายสยาม” เพื่อผลิตเสื้อผ้าและสาหลี สำหรับทหารมีการส่งเครื่องจักรทอผ้าและฝ้ายจากต่างประเทศเข้ามานับเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมทอผ้าด้วยเครื่องจักร สามารถผลิตผ้าได้จำนวนมากและไม่ต้องมีลวดลายตามแบบผ้าพื้นบ้าน

3. นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการสวมใส่ผ้าไทย

นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการสวมใส่ผ้าไทย เริ่มต้นจากการที่กระทรวงมหาดไทยได้เสนอเรื่อง มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย โดยเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2563 คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมในการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนตาม มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทยและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อน มาตรการดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยคำนึงถึง มาตรฐานการดูแลรักษา ราคาที่เหมาะสม และรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของผ้าไทยเพื่อให้ผ้าไทยสามารถจำหน่าย และแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน⁸

3.1 สารสำคัญ

กระทรวงมหาดไทยนำเสนอมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.1.1 ให้ถือว่ามาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทยเป็นนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ข้าราชการ ประชาชนแต่งกายด้วยผ้าไทยตามความเหมาะสมของท้องถิ่นเพิ่มขึ้นหรืออย่างน้อย สัปดาห์ละ 2 วัน

⁸ กระทรวงมหาดไทย, “หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เรื่อง มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย,” 11 มิถุนายน 2563.

3.1.2 ให้ทุกกระทรวงพิจารณาจัดทำมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ และสวมใส่ผ้าไทยโดยมีแนวทางการดำเนินการให้สร้างการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเรื่องการรณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองแก่ส่วนราชการในสังกัด และในพื้นที่จังหวัดให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สร้างการรับรู้ผ่านกิจกรรม อาทิ การประชุม เสวนา เป็นต้น และสร้างการรับรู้ผ่านสื่อ อาทิ แผ่นพับ ป้ายนิทรรศการ สื่อออนไลน์ (Social Media) เป็นต้น

3.1.3 จัดทำแผนงานโครงการรณรงค์การใช้และสวมใส่ผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังนี้ 1) รวบรวมเนื้อหาสาระและข้อมูลเกี่ยวกับผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองในพื้นที่จังหวัด, 2) กำหนดรูปแบบการรณรงค์ ประเมินหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการรณรงค์ และสถานการณ์เกี่ยวกับการรณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทย และผ้าพื้นเมือง, 3) จัดทำแผนปฏิบัติการรณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองของจังหวัด และ 4) จัดทำสื่อเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิธีการรณรงค์แต่งกายด้วยผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองเพื่อสร้างค่านิยมและการตระหนักรับรู้การรักษามรดกและอัตลักษณ์ภูมิปัญญาของไทยเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป

3.1.4 สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการรณรงค์ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน รวมทั้งกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของภาคีเครือข่าย เช่น ให้การสนับสนุนงบประมาณทรัพยากร บุคลากรช่วยทำงาน และนำไปรณรงค์ในหน่วยงานของตน

3.1.5 จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแต่งกายด้วยผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองในจังหวัดตามหัวระยะเวลาที่เหมาะสม

3.1.6 จัดให้มีการอนุรักษ์ต่อยอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับการแปรรูปผ้าไทยผลิตเป็นสินค้าต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ และสร้างเศรษฐกิจฐานรากในระดับจังหวัดและชุมชนต่าง ๆ

3.1.7 ประกาศยกย่องหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้นแบบของจังหวัดที่รณรงค์การแต่งกายด้วยผ้าไทย และผ้าพื้นเมืองที่เกิดผลเป็นรูปธรรม

3.1.8 ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย⁹

3.2 แนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการสวมใส่ผ้าไทย

จากการศึกษา เรื่อง มาตรการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานตามประกาศและนโยบายของรัฐบาล ผู้เขียนพบว่า ภาครัฐมีแนวส่งเสริมและสนับสนุนการส่งเสริมการสวมใส่ผ้าไทย ดังต่อไปนี้

3.2.1 การสวมใส่ชุดไทยของสุภาพสตรีสามารถเลือกสวมใส่ชุดไทยพระราชนิยามทั้งหมด 8 ชุด ได้แก่ ไทยจักรีไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน ไทยดุสิต ไทยจักรพรรดิ ไทยจิตรลดา ไทยศิวาลัย และไทยเรือนต้น ในการกำหนดรูปแบบการแต่งกายด้วยชุดไทยของสุภาพสตรีนั้นมีความหลากหลายในการสวมใส่ ตลอดจน

⁹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, “หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่อง มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย,” 16 เมษายน 2563. https://www.soc.go.th/wp-content/uploads/2020/09/v63_272.pdf

ลักษณะของบุคคลมีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากมีการกำหนดรูปแบบการแต่งกายด้วยชุดไทยให้มีความชัดเจน จะสามารถทำให้เกิดความเข้าใจโดยทั่วกันและเกิดความพร้อมเพียงในการสวมใส่ ส่วนชุดไทยของสุภาพบุรุษ เป็นแบบเสื้อพระราชทานที่นิยมแพร่หลายมีจำนวน 3 ชุด ได้แก่ 1) ชุดไทยแขนสั้น, 2) ชุดไทยแขนยาว และ 3) ชุดไทยแขนยาวมีผ้าคาดเอว

3.2.2 การเดินทางไปราชการของผู้บริหารประเทศ นักการทูต หรือนักกีฬาที่เดินทางไปแข่งขันใน ต่างประเทศควรจะต้องขอความร่วมมือและประสานให้คำแนะนำในการสวมใส่ชุดไทยในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งตัวอย่าง ที่เห็นได้ชัดเจน อาทิ การแข่งขันกีฬาซีเกมส์ หรือเอเชียนเกมส์ในหลายประเทศมีการสวมใส่ชุดไทยประจำชาติ

3.2.3 การรณรงค์ส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และสามารถรณรงค์ใน สถาบันการศึกษาให้เป็นลักษณะการแต่งกายปกติประจำวัน โดยกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากที่สุด คือ นักเรียน และนักศึกษา จึงเห็นว่ากระทรวงวัฒนธรรมควรประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการให้มีการรณรงค์ แต่งกายผ้าไทยโดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมให้ นักเรียนได้มีความสำนึกรักผ้าไทย และรักความเป็นไทย ภูมิใจในท้องถิ่นของตนโดยใช้ผ้าไทยในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้ เป็นภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ตลอดจนอาจจะพิจารณากำหนดให้เป็นเครื่องแต่งกายของนักเรียนให้เป็น ลักษณะของการใช้ผ้าไทยที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและท้องถิ่นต่อไป

3.2.4 การพิจารณาวิธีการนำเสนอให้ชุดไทยเป็นชุดประจำชาติ เพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม การแต่งกายด้วยชุดผ้าไทยให้เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย หากจะส่งเสริมให้ทุกคนได้หันกลับมาอนุรักษ์การ แต่งกายด้วยชุดไทย โดยรณรงค์ให้ประชาชนและบุคลากรของทุกหน่วยงานแต่งกายด้วยผ้าไทยที่สามารถสวมใส่ ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนการกำหนดให้มีชุดไทยเป็นชุดประจำชาติต้องจัดทำรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพการ ใช้ชีวิตของประชาชนชาวไทยที่หลากหลายในแต่ละภาคแต่ละอาชีพ

3.2.5 การรณรงค์แต่งกายผ้าไทยให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงวัฒนธรรมควรเป็นเจ้า ภาภดำเนินการอย่างต่อเนื่องในเรื่องนี้ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และกำหนดขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- 1) กำหนดรูปแบบการแต่งกายผ้าไทยของชายหญิงตามวาระโอกาสต่าง ๆ ให้ชัดเจน
- 2) ประชาสัมพันธ์และเดินสายรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนทุกภาคต่างอาชีพและต่างวัย
- 3) นำความเห็นจากประชาชนเป็นแนวทางการปรับปรุงรูปแบบการแต่งกายผ้าไทยซึ่งจะมี รูปแบบทางเลือกการแต่งกายผ้าไทยตามเจตนารมณ์ของการฟื้นฟูและพัฒนาวัฒนธรรมผ้าไทยได้
- 4) เชิญชวนผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และดาราศิลปินทั้งหลาย หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และระดับชาติแต่งกายผ้าไทยพร้อมจัดกิจกรรมส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยอย่างต่อเนื่องและถ่ายทอดกิจกรรม ผ่านทางสารสนเทศสื่อสังคมเพื่อให้สาธารณชนมีความเข้าใจ และซึมซับวัฒนธรรมไทยเกิดกระแสการแต่งกาย ผ้าไทยอย่างกว้างขวาง ทั้งยังก่อให้เกิดการผลิตการตลาดผ้าไทยเพิ่มขึ้นเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบ เศรษฐกิจภายในประเทศตามนโยบายของรัฐบาลอีกทางหนึ่ง¹⁰

¹⁰ อนุกรมการด้านศิลปะและวัฒนธรรม. การรณรงค์แต่งกายผ้าไทยและส่งเสริมชุดไทยเป็นอัตลักษณ์ประจำชาติ (กรุงเทพฯ: สำนัก การพิมพ์, 2558), 29-30.

4. ปัญหาและอุปสรรคในการสวมใส่ผ้าไทย

จากการศึกษา เรื่อง มาตรการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานตามประกาศและนโยบายของรัฐบาล ผู้เขียนพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการสวมใส่ผ้าไทย ดังนี้

4.1) ด้านการผลิต

การผลิตผ้าไทยมีต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากผู้ผลิตต้องซื้อวัตถุดิบจากนอกพื้นที่ และกำลังในการผลิตของผู้ประกอบการรายย่อยไม่สามารถแข่งขันกับผู้ผลิตเสื้อผ้าชนิดอื่น เนื่องจากการผลิตผ้าไทยส่วนใหญ่ใช้วิธีการผลิตโดยใช้มนุษย์เป็นผู้ผลิต แต่ในอุตสาหกรรมสิ่งทออื่น ๆ มักใช้เครื่องจักรในสามารถผลิตได้ในปริมาณมากในคราวเดียวและเมื่อมีการซื้อสินค้าในปริมาณมากทำให้ผู้ผลิตได้รับส่วนลดทำให้มีกำลังในการผลิตที่มากกว่าผ้าไทย และความไม่ต่อเนื่องในการผลิตผ้าไทยของบลาจจังหวัด เนื่องจากในบางจังหวัด หรือบางพื้นที่ไม่มีผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ หรือผ้าพื้นเมืองของตนเอง

4.2) ด้านการแปรรูปและพัฒนา

กลุ่มทอผ้าขาดทักษะ เทคนิคในการทอ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ เนื่องจากการทอผ้าของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่มักมีอาชีพอื่น เช่น ทำไร่ ทำนา หรือรับจ้าง เมื่อว่างเว้นจากงานดังกล่าวแล้วจึงจะสามารถผลิตผ้าพื้นเมืองได้ อีกทั้งผู้ผลิตผ้าไทยส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุทำให้ความเร็วในการผลิตน้อยและหากต้องการความชำนาญต้องมีการฝึกฝนและพัฒนาซึ่งในเวลาค่อนข้างมาก แตกต่างจากอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีลักษณะของผ้าพิมพ์ลาย สามารถผลิตได้ในคราวละมาก ๆ และได้มาตรฐานในด้านความเหมือนกันของผลผลิต นอกจากนี้ กลุ่มตัดเย็บบางพื้นที่ขาดความชำนาญ ความประณีตทำให้การออกแบบและตัดเย็บผ้าไทยขาดความสวยงามหรือความทันสมัย และตีตราจำว่าผู้สวมใส่ผ้าไทยมักเป็นผู้อาวุโสและข้าราชการ

4.3) ด้านการตลาด

เนื่องจากสถานการณ์การตลาดในปัจจุบันผู้บริโภคไม่ได้มีการเลือกซื้อสินค้าที่สถานที่ผลิตเหมือนดังเดิม แต่มีการเปลี่ยนรูปแบบเป็นการซื้อขายออนไลน์มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้ผลิตผ้าไทยที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุหรือกลุ่มที่ไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีไม่สามารถจำหน่ายผ้าไทยไปยังผู้บริโภคได้ หรือหากมีพ่อค้าคนกลางเข้ามาซื้อเพื่อนำไปขายต่อก็จะมีกำไรราคาสินค้าที่ถูกทำให้ผู้ผลิตได้รับเงินน้อยเกินควร หรือไม่เพียงพอกับราคาต้นทุน¹¹

4.4) ด้านการดูแลรักษา

ผ้าพื้นเมืองไม่ว่าจะเป็นผ้าไหม ผ้าฝ้าย ล้วนดูแลรักษายาก ยับง่าย ใส่แล้วร้อน ไม่สบายตัว และราคาแพง อีกทั้งยังไม่สามารถซักด้วยเครื่องได้ เพราะจะหด และสีตก หากผ้าฝ้ายมักจะเก่าเร็ว¹²

¹¹ กระทรวงมหาดไทย, “รายงานผลการดำเนินงานมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้และสวมใส่ผ้าไทย,” แก๊ซครั้งล่าสุด 2564, สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2566, <https://cep.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/108/2021/09/เล่มรายงานผลผ้าไทยตามมติกรม.pdf/>

¹² อนุกรมวิธานด้านศิลปะและวัฒนธรรม. *การรมรงค์แต่งกายผ้าไทยและส่งเสริมชุดไทยเป็นอัตลักษณ์ประจำชาติ* (กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์, 2558), 7.

5. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง มาตรการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานตามประกาศและนโยบายของรัฐบาล ผู้เขียนมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผล

การแต่งกายเป็นเรื่องของวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกละเอียดและภูมิปัญญาเอกลักษณ์ของการแต่งกายและผ้าที่งดงามจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความเจริญของสังคมโดยประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานโดยดำเนินการขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยคำนึงถึงมาตรฐาน การดูแลรักษา ราคาที่เหมาะสม และรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของผ้าไทย เพื่อให้ผ้าไทยสามารถจำหน่ายและแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน และรณรงค์ในสถาบันการศึกษาให้เป็นลักษณะการแต่งกายปกติประจำวัน โดยกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากที่สุดคือ นักเรียน และนักศึกษาจึงเห็นว่ากระทรวงวัฒนธรรมควรประสานความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการให้มีการรณรงค์แต่งกายผ้าไทย โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความสำนึกรักผ้าไทย และรักความเป็นไทยภูมิใจในท้องถิ่นของตนโดยใช้ผ้าไทยในท้องถิ่นเพื่อไม่ให้เป็นการค้าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ตลอดจนอาจจะพิจารณากำหนดให้เป็นเครื่องแต่งกายของนักเรียนให้เป็นลักษณะของการใช้ผ้าไทยที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและท้องถิ่น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง มาตรการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานตามประกาศและนโยบายของรัฐบาล ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า เห็นควรมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการสวมใส่ผ้าไทยในหน่วยงานให้เพิ่มมากขึ้น และช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการการสวมใส่ผ้าไทยตามบริบทของหน่วยงาน

References

- Cabinet Secretariat. "Cabinet Secretariat Letter on Measures to Promote and Support the Use and Wearing of Thai Cloth." April 16, 2020. [In Thai]
- Ministry of Interior. "Ministry of Interior Letter on Measures to Promote and Support the Use and Wearing of Thai Cloth." June 11, 2020. [In Thai]
- Ministry of Interior. "Report on the Results of Operations on Measures to Promote and Support the Use and Wearing of Thai Cloth." Last modified December 1, 2021. Accessed August 9, 2023. <https://cep.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/108/2021/09/เล่มรายงานผลฯผ้าไทยตามมติกรม.pdf/> [In Thai]
- Royal Park Rajapruek. "From Thai Cloth to Thai Royal Costume." Last modified August 25, 2022. Accessed June 11, 2023. <https://www.royalparkrajapruek.org/Knowledge/view/317/> [In Thai]

Subcommittee on Arts and Culture. *Campaign to Wear Thai Clothing and Promote Thai Clothing as a National Identity*. Bangkok: Printing Office, 2015. [In Thai]

Suthida Rasi, Trakul Chitwattanakorn, Prapas Hikkhunthod, and Kanokkorn Kerdngen. “Service Marketing Mix of OTOP Thai Silk Tourism Village, Nawatwithi, Case Study: Ban Takian, Samrong Thap, Surin Province.” *Journal of Local Administration and Innovation* 4, no.3 (September-December 2020): 222. [In Thai]

Thai Encyclopedia Project Foundation for Youth. “The Evolution of Weaving in Thailand.” Last modified May 6, 2020. Accessed June 17, 2023. <https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=21&chap=3&page=t21-3-infodetail02.html/> [In Thai]

Wattana Jutavipat. *Woven Fabrics and Thai People’s Lives* (Research Report). Bangkok: Dhurakij Pundit University, 2012. [In Thai]

